

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, március 10.

Uj uton, régi cél felé.

(P.) Élénk mozgólódás tapasztalható egy idő óta a függetlenségi párt kebelében. Sokan új programot sürgetnek, mert — szerintük — a haladó korszellem által fölszínre vetett szociális eszmékkel ki kell bővíteni a régi programot s másfelől a kivihetőség utjának kicövekelésével fölfelé is biztosítani kell a kormányképességet.

Ezzel szemben az országgyűlési függetlenségi párt intéző bizottságának ülésében Kossuth Ferenc az elnöki székéből kijelentette, hogy új programra nincs szükség; s a függetlenségi vezérkar mértékadó tagjainak többsége osztozik ebben a nézetben.

Részünkről is azt tartjuk, hogy a program-változtatásnak szüksége még az ugynevezett gyakorlati politika szempontjából sem szükséges. Mert az a régi program olyan széles alapokon nyugszik, hogy keretei között bizvást elférnek a fejlődő korszak minden igényei; akár politikai, akár népjóléti természetűek azok.

A kormányképesség szempontjából sincs szükség semmiféle módosításra,

mert hiszen a régi program egészen legitim alapokon nyugszik, elméletileg nem sérti még a dinasztia jogait sem; máról holnapra való gyakorlati alkalmazását pedig nem követeli a nemzet; de viszont nem követel semmiféle elvfeledést maga a fejedelem sem, mert ime, miniszterekké nevezte ki a függetlenségi párt vezéreit; noha azok kifejezetten elveiknek fentartásával vállalták el a megbízatást. A régi program tehát nem állja utját annak, hogy a függetlenségi párt magához ragadja és megtartsa az ország kormányzását, ha a parlamentben továbbra is többségben marad.

Ideális szempontból nézve pedig nem is lehet a régi függetlenségi programot megváltoztatni; mert az tulajdonképpen nem is egyszerű program, hanem négy- százados nemzeti tradíció, amely kiirtathatlanná, szinte dogmává gyökeresedett minden magyar ember lelkében. Amiért küzdött Bocskay, Bethlen, Rákóczi, Kossuth; amiért martiromságot szenvedtek legjobbjaink a csatamezőkön, a vérpadon, a börtönök falai között, s a száműzetés kietenségében; amiért munkálkodunk ma is mindnyájan, akik hazafiak és magyarok vagyunk, bármilyen párthoz tartozunk is különben, — az a nemzeti tradíció változásnak nem lehet alávetve,

az fentmarad sziveinkben mindörökkön örökké.

Közönséges fogalomzavar tehát új programról beszélni, mikor a program nem egyéb, mint a célok és törekvések foglalatja; a régi célok pedig fentmaradhatnak és fent is maradnak változatlanul. Mindössze a helyzetben következett be az a változás, hogy a függetlenségi párt kisebbségből többséggé lett, s így új feladatok háramlottak reá. Mig ugyanis ezelőtt az ellenőrzés, a kifogások, a sérelmek, a kívánságok hangoztatása képezte a föladatát, addig most már az alkotások munkája vár reá, kivált, ha a többséget a jövőben is megtartja.

Mindenesetre komoly és nehéz helyzet, mely föladatát úgy kell megoldania, hogy egyfelől a koronával is fentartsa az összhangot, másfelől pedig programjával ne csak ellentétbe ne kerüljön, hanem annak fokozatos megvalósítását minden intézkedésben és minden intézményben lehetőleg biztosítsa.

Nem új program kell tehát, hanem az eljárás taktikai módszerének céltudatos és tapintatos megállapítása; amihez bizonyára államférfiúi bölcsesség és szerencsés kéz szükséges.

Ennek a taktikai módszernek a megállapítását a nemzet a vezérkar belátá-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Esküdtek előtt.

Irta: Mars.

Moulins, Franciaország egy kisebb városában, egy huszárezred és egy vonatszázad volt állomáson. Ezen történet idején az ezredparancsnok személye változott; az eddigi ezredes, egy tetőtől talpig gentloman, humánus ember, nyugdíjba ment, helyébe egy gögös arisztokrata, báró Noirente Alfonz jött, kinek első dolga volt kijelenteni, hogy az ő ezredjében a tisztek közt polgári elemet nem tűr meg.

A tisztikar bemutatkozása alkalmával a többi cikornyás és felesleges beszéd közt hangsúlyozta, hogy:

»Az én ezredem tisztikarától nem követlek ugynevezett komiszt szolgálatot, erre az altszót való, de nagyon is megkövetelem, s erre fektetem a fősúlyt, hogy a dicső francia nemzet huszár tisztikara fényesen tudjon reprezentálni; elvárom, hogy az urak minden kínálózó alkalmat megragadnak arra, hogy úgy személyük, mint családjuknak előkelő megjelenése által a polgári elemmel való superioritásukat kifejezésre juttatják, mely célból kívánatos, hogy az urak a polgári ruha használatát lehetőleg mellőzzék. A ki ezen óhajomat nem szándékozik vagy nem tudja teljesíteni, az mindkét fél érdekében

helyesen teszi, ha más ezredbe helyeztetni át magát; ez iránti kérvényt mindenkor készségesen fogadják támogatni.«

És ezen idejét mulott, középkori nézetét gögössége és összeköttetései folytán érvényesíteni is tudta; minden tiszt, aki nem nemes vagy legalább is nem igen vagyonos családból származott, jónak látta az ezredet rövidesen ott hagyni; a ki nem ment önként, az a rendeleti közlönnel egyszerűen egy demokratikusabb ezredbe helyeztetett át.

Ezen tisztek közt volt Beauclair Henrik kapitány is, akit a törzstisztek és bajtársai egyhangulag mint az ezred legkitűnőbb tisztjét ecseteltek, de vagyontalansága miatt mégis a távozni kényszerültek közé tartozott. Nehogy létét egy másik huszárezredben is hasonló örületes nézet miatt újból veszélyeztesse, nyugdíjba pedig családjá miatt nem szeretett volna menni, a francia csendőrséghez igyekezett jutni, a mi több ismerős képviselő befolyása által sikerült is.

Elfelejtette azonban Beauclair kapitány, hogy számolnia kell azon körülménnyel, hogy a csendőrség mint talán minden országban, Franciaországban is a hadügyminiszteriumon kívül a belügyminiszternek is alá van rendelve, így sok olyan, a katonai szellemmel ellenkező dolgot kell tapasztalnia, a mely minden katonailag gondolkodó emberre nézve kellemetlen.

A gyorsan változó ministerek siettek rövid

uralmuk alatt hozzátartozóikat, befolyásos választóik és barátjaik pártfogoltjait, kiknek más kényelmes és jövedelmező megélhetési mód nem kínálkozott, jó hivatalhoz juttatni. Hogy ezek tulnyomó részében nem volt meg a korrekt gondolkodás, hogy sinecurájukat önkényesen használták fel és, hogy tetteikben nem a közjó érdeke vezette őket: az talán más országban is előfordult már.

Visszatetsző volt Beauclair kapitány előtt, hogy a ministeri polgári hivatalnokoknak nagyon is kifogásolható és láthatólag részrehajló rendeleteit kellett gépszertűleg végrehajtani. Ez azon nem diplomatikus eljárásra bírta őt, hogy nemcsak megkövetelte alantóságaitól, hogy szolgálata megalázkodástól tartózkodjanak és kizárólag hivatalos teendőjük lelkiismeretes teljesítése által vivják ki a két rendű előjáróknak megelégedését, hanem nyíltan kifejezést is adott azon megbotránkozásának, hogy a tisztviselők férfiakhoz, tisztekhez nem illő megalázkodást kívánnak tőlük. Ezen magatartása elég ok volt arra, hogy kegyvesztett legyen, és hogy őt a legegyszerűbb katonai fogalmakkal ellenkező módon mellőzzék és fiatalabbakat tegyenek törzstiszt állásokra. Megütözéssel látta Beauclair kapitány, hogy alantos tisztjei között épen azok, a kik a katonai egyenruhával, a tényleges szolgálattal alig összeegyeztethető testi fogyatkozásban szenvednek, a csendőrségi intézménynek

MEGNYILT! Tibor és Sándor

női divat, fehérnemű és rövidáru különlegességek áruhaza

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

Szolid szabott árak! Figyelmes kiszolgálás!

sára bizza. Amit a nemzet jogosan elvárhat és el is vár vezéreitől, az immár nem az elvi viták meddő harca, hanem a hasznos, a mindnyájunk üdvére szolgáló gyakorlati politika. Mert minden programnál szebben beszél a — tett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, márc 10.

Fusth Gyula elnök tíz órakor nyitja meg az ülést. Bemutat néhány jelentéktelen kérvényt, mire rátérnek a napirenden lévő házszabály-revizio tárgyalásának folytatására.

Manojlovics János: A házszabály módosításról szóló javaslatot nem fogadja el. A nemzetiségek sohasem obstruáltak; nem érti tehát, hogy miért indokolják a házszabály-revizio-t a nemzetiségi munkással.

Polónyi Géza személyes megtámadtatás címén kér szót. Legutóbbi beszéde alkalmával, arra a megjegyzésére, hogy *Andrássy* belügy-miniszter több ízben úgy nyilatkozott, hogyha lesz házszabály-revizio, hát lesz nemzeti engedmény, többen közbeszóltak, olyképen, hogy ez az állítás nem igaz. Ime módomban áll — mondotta *Polónyi* — a január 25-iki lap példányokból bizonyítani, hogy *Andrássy* belügy-miniszter igenis tette ezt a kijelentést.

Ezután ismét a revizio tárgyalására térnek.

Csepány Géza: Sokkal fontosabb kérdések várnak megoldásra. Miért nem foglalkozik inkább ezekkel a kormány. Miért veszi épen ezt az odiosus házszabály-revizio-t elő. Nem szerencsés gondolat az elnök kezébe akkora hatalmat letenni, mint amekkorát az új házszabályok contemplantnak.

Nagy György: Az elnöki lábcsokot is be kell hozni. (Derűtség.)

Csepány Géza: A nemzetiségek nemcsak jogos, de méltányos igényeit is ki kell elégíteni. (Ugy van, taps a nemzetiségeknél.)

Nagy György: Nem úgy van! (Derűtség.)

Csepány Géza: A nemzetiségekkel nem szabad harcban állanunk. Ossze kell fognunk a bécsi törekvésekkel szemben. (Ugy van. Taps a nemzetiségeknél.)

Markos Gyula közbeszólt.

Farkasházy Zsigmond (az elnök felé): Hiszen itt nem lehet beszélni a közbeszólasok miatt.

Az elnök: *Farkasházy* képviselő ujabban azt a tempót vette fel, hogy folytonosan utasításokkal látja el az elnököt. Ezért rendre utasítom.

Csepány Géza: A magi részéről határozati javaslatot nyújt be, amelyben a Ház előtt levő javaslatnak napirendről való levételét indítványozza.

Vlád Aurél: A maga és társai megtámadtatásának címén kér szót.

Az elnök: Csakis a saját személyének megtámadtatása címén szólhat.

Vlád Aurél: Szememre hányták, hogy miért nem obstruáltam a kvóta felemelés ellen. Ez nem áll. Én a kvóta ellen két óras beszédet tartottam.

Az elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után.

Ivánka Milán (nemzetiségi): Hosszasan szól a javaslat ellen. Beszédében többször tett nemzetellenes kijelentéseket, amiért az elnök ismételtelen rendreutasította, sőt azzal is megfenyegette, hogy megvonja tőle a szót. *Ivánka* erre hamarosan befejezte beszédét egy határozati javaslat előterjesztésével, mely szerint a

házzszabály-revizio-t egy kiküldendő 30 tagu parlamenti bizottság beszélje meg előbb.

Az ülés vége háromnegyed 2 órakor.

Polgári iskola katonák részére.

A katonaságnál különösen az utóbbi időben igen gyakran fordult elő, hogy a kiszolgált altisztek a katonai kötelekkel kilépve a polgári élet terén igyekeztek maguknak foglalkozást keresni. Ez igen nagy nehézségekbe ütközött, amennyiben a legtöbb altiszt még a négy középiskolai képzettséggel sem bírt.

A honvédelmi miniszter körrendeletekkel is bocsájtott ki a törvényhatóságokhoz, hogy a kiszolgált altiszteket a kisebb hivatalokban alkalmazzzák. Bármily jóindulatu is volt a törvényhatóság, a rendeletnek első sorban azért nem tehetett eleget, mert a megkívánt képzettséggel az illető altisztek nem bírtak. Az altisztek mégis nyugodtabb megélhetést akarván maguknak biztosítani, nagy áldozatok árán szerezték meg a négy középiskolai bizonyítványt. Ennek megszerzése igen sok szabadsággal, kérvényezéssel is járt még az anyagi áldozatok mellett.

Apponyi Albert gr. vallás- és közoktatásügyi miniszter végre is a sok ilyen célu kérelem alapján arra az elhatározásra jött, hogy a katonai altisztek részére polgári iskolai tanfolyamot létesít.

A miniszter elhatározása a hadügy- és a belügyminisztereknél is nagy örömmel találkozott, mert ez által egy régóta szükséges intézmény lesz megvalósítva, mely eltekintve az érdekelt anyagi hasznától, nagyfontosságú kulturális jelentőségű is.

A katonai parancsnokságok a miniszter határozatát általános megalégedéssel fogadták és arról mindjárt értesítették is az altiszteket. A

tulajdonképeni oszlopai, míg több oly alantosa volt a többi közt, a kik az értelmiség, a műveltség és a képesség oly alacsony fokán állottak, hogy azok a csapatnál mint tisztek nem létezhetek volna; igen ám, de éppen ezek voltak a ministeri hivatalnokok vagy magának a miniszternek kegyeltjei. Diplomatikusan kellett volna ezen puha hátú kegyencekkel elbánni, de ama téves nézetem volt, hogy hivatását, állását komolyan kell felfognia, s a herék, az állásuk betöltésére alkalmatlanok iránt igazságosan szabad, sőt kell eljárni.

Jelentést is tett ezredesének, hogy egyik-másik tiszt nem tölti be kellőleg helyét, s így lelkiismerete, kötelessége parancsolja neki, hogy ezt el ne hallgassa. Több konkrét esetet hozván fel, mely öt ezen itéletre kényszeríti, ezredesétől ezen választ nyerte:

»Nagyon helyes, hogy ezen körülményeket feltárta előttem, én új ember vagyok itt, nem ismerhetek még minden tisztet közelebről. Az ön információja alaposra vall, ezt várom el mindenkitől. Haladjon tovább így, legyen igazságosan szigorú, és teljesítse továbbra is kötelességét szigorú kötelességteljesítést követelve alantóságaitól is.«

Midőn az ezredes a ministeri hivatalnokoknak elmondotta *Beauclair* kapitány referációját, ezek kövé dermedtek.

»Az Istenért, kedves ezredes,« világosította

öt fel egy magasabb rangu tisztviselő, ne engedd magadat elragadtatni. Ne nyulj ebbe a darázs-fészekbe, ha tábornok akarsz lenni. Hát nem tudod, hogy X. főhadnagy a minister rokona, Y. hadnagy a senátus elnökének közkenjárására vétetett át a csendőrséghez, mivel a csapatnál nem tudott boldogulni; Z. főhadnagy a főszámvevőszék elnökének öccse, tudod, ez az egész család fülig el van adósodva s így azt minden áron támogatni kell; A. főhadnagy a legvéresebb százu képviselőnek fia, most állunk a választások előtt, ezt az embert semmi esetre sem szabad magunkra haragítani.«

Megütődve hallgatta az ezredes e fejtegetéseket; önézete és igazságszeretete gyenge harcot vívott még önző érdekével és inkább, hogy lelkiismeretét elhallgattassa, mint komoly szándékkal, tiszteletteljes, bátortalan hangon kockáztatott egy választ:

»De hát kérek alázatosan, mit tegyünk? Igaza van *Beauclair* kapitánynak nagy részben azok az nrak tényleg keveset érnek.«

»Ne törődjél vele,« szakította félbe izgottan a ministeri tisztviselő, a ki saját kegyencét kezdte féltetni »nem az fontos, hogy valaki egy napszámshoz hasonló szorgalmat fejtsen ki, hanem az, hogy a pusztulásnak induló nemes családokat támogassuk. Talán kérdés tárgyát sem képezheti, hogy ha *Beauclair* kapitányról és az általa kifogásolt tisztekről

van szó, kinek kell elbukni. Mi már régebben észleljük, hogy *Beauclair* izgága, kellemetlen ember, a ki mindig katona voltára támaszkodik és alantóságainak, de panaszaival által nekünk is kellemetlenkedik. Mi a katonai tulajdonságaiból csak a feltétlen hallgatást és megnyugvást kívánjuk. A mi rendelkezéseinket ne bírálgassa senki, hanem szótlanul teljesítse rendelkezteinket, a ki itt akar szolgálni és boldogulni. Hiszen mi lenne az elszegényedett nemességből, ha a névtelen polgári elemet felszabadítjuk és korlátlan konkurrenciára bocsátjuk. Avval a kitartással és munkássággal, a melyet a polgári osztály kifejt, minden állást megkaparitana és a nemzeti osztálynak teljes tönkire kellene menni. Fogadd meg tanácsomat, tedd *Beauclair*-t lehetetlenné, mert még sok kellemetlenséget fog okozni. A minister kedvében jó lesz járnod.«

Az ezredes ugyan nem osztotta feltétlenül a kifejtett nézeteket, de hát miért tegye ő önmagát lehetetlenné, miért mondjon le a tábornokságról egy *Beauclair* érdekében? Nem is fontolgatta meg a további teendőt, megnyugodott azon öntudatban, hogy ha az ország elbirt egy *Dreyfus* ügyet, hát elbirt egy kevésbé nagy horderejű másik igaztalanságot is: hiszen *Beauclair* nyugdíjat fog kapni, katonai rangját is meg fogja tartani,

Beauclair kapitányt az ezredesétől nyert

Szabott árak! Javításokat elfogad!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy fővárosi mintára egy kizárólagos

harisnya- és ernyő-üzletet
nyitottunk.

Tartunk állandóan óriási választékban mindenféle

női-, férfi- és gyermekharisnyákat,
és ö- és napernyőket

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Kiváló tisztelettel

Bartos H. és Társa

Rákóczi-ut 2.

Fiumei kávébehozatali társaság üzlete mellett.

nagyvárad tanfelügyelőséghez is megérkezett ez a miniszteri határozat.

A nagyvárad háziéredből ez ideig 40 altiszt jelentkezett a polgári iskolai tanfolyamra. A miniszteri határozat nem foglalja közre részletesen a polgári iskolai tanfolyam miként való megvalósításával, ennek megállapítása a tanfelügyelőségnek lesz feladata.

A tanfelügyelőségen már meg is volt erre vonatkozólag a tanácskozás, melyen általánosságban hoztak csak határozatot. A tanácskozás eredményéről a következőket sikerült megtudnunk:

A négy polgári osztályra két évi tanfolyam lesz rendezve. Ez alatt vizsgáznak le a jelentkező altisztek és pedig összevont osztályokról. Az első évi tanfolyamon az I. és II. polgári osztály tantárgyait tanítják és a második tanfolyamon a III. és IV. osztályokét.

A tanításra vonatkozólag az a megállapítás történt, hogy a nagyvárad polgári iskola tanári kara fogja végezni. A tanítási díjak egy-egy évfolyamra minden egyes jelentkező altisztre kötelezők. A tandíj évi 100 korona lesz.

Az új tanfolyam a közel jövőben meg fog nyílni s minden tanfolyami év végén a tanfolyami hallgatók rendszeres vizsgát tesznek a tanfelügyelő jelenlétében.

A nagyvárad polgári iskolai tanfolyam az országban harmadik fog lenni. Eszerint hasonló intézmény van Komárom és Eger városokban, ahol nagyon is jól bevált. Nagyváradon a katonaságnál szintén nagy örömmel fogadták a tanfolyamok létesítését, melynek hiányát ez ideig nagyon is érezték. A katonaság köréből az eddigi negyven altiszt száma pár nap alatt fel fog szökni, mert minden altiszt igyekeznék meg megszerezni a négy középiskolát.

Mit tárgyal a város?

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1908. évi március hó 12. esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városháza tanácstermében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalni:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. A m. kir. belügyminiszter leirata a nagyvárad tüdőbetegek dispensaire állami segélyezése tárgyában.

3. Nagyvárad város közig. bizottsága az 1907 II. félévről szóló jelentését beterjeszti.

4. A tanács előterjesztése a nyári szinkör felépítése tárgyában.

5. A tanács előterjesztése a Püspök- és Félix fűrdőbe vezetendő villamos vasut kiépítése tárgyában a nagyvárad városi vasut r.-t. által tett nyilatkozatát s Hankovits Ferencz és társai engedményeikkel kötendő terület használati szerződés tárgyában.

6. A tanács javaslata a város területén fekvő ingatlanok értékemelkedése után kivetendő illetékről szóló szabályrendelet tervezet tárgyalása s elfogadása iránt.

7. A tanács előterjesztése a kéményseprési kerület felállítására ügyében.

8. A tanács előterjesztése a tüdőbetegek dispensaire 1908 évi költségvetésének módosítása s a kezelő orvosok tiszteletdíjának megállapítása tárgyában intézendő feliratra.

10. A tanács előterjesztése a Szacsvey szobor alapozási munkálatainak felmerült kiadások fedezése tárgyában.

11. A tanács jelentése a Pece patak árapasztó csatornájának s az Aduna patak szabályozásának földmunkái vállalatba adása céljából megtartott árlejtés eredményéről.

12.—24. A tanács előterjesztése Keresztesi József és neje, Papp Károly, Zelmovits Márton és neje, Hajdu István és neje, Székely Lajosné szül. Balogh Mária, Sarkadi Adolf és neje, Pusztay Gergely és neje Márton Julianna, Zonda György, Vass István és neje, Abrahám Demeter és neje Papp Anna, Koszta Antal és neje Balogh Zsófia, Jenei Imréné és társa, Fekete Sándor és

neje építkezése folytán a köztérhez csatolt, illetve abból elfoglalt terület kártalanítása iránt.

25. A nyugdíj bizottság előterjesztése dr. Grám Károly árvaszéki elnök helyettes nyugdíjaztatása iránt benyújtott kérvényére.

26. A tanács a Kath. Legényegylettől bérlet iskolai helyiségek bérletére kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

27. A tanács Engel Ignác és Balázs Ignác nagyvárad lakosokkal a kövezési munkák vállalata adására kötött szerződést jóváhagyás végett bemutatja.

28. A tanács előterjesztése Szüts Dezső kegydíj iránti kérelmére.

29. A tanács előterjesztése Nikelszky János városi vámmellenőr özvegyének halotti negyed kiutalása iránti kérelme tárgyában.

30. A városi árvaszék előterjesztése a gyám-pénztári kölcsönök megszavazásánál résztvevő hat bizottsági tag választása iránt.

31.—32. Fizetési előleg, szabadságidő engedélyezése.

33. Dr. Baróthy Akos v. t. főorvos dr. Fodor Viktor egyetemi orvostudor oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

34. Dr. Baróthy Akos t. főorvos Luzsár Julianna okleveles szülésznő oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

Miről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1908. március hó 9-én.

Bordé Ferenc
főjegyző.

Nagy tűz Berettyóujfaluban.

Berettyóujfaluban tegnap óriási tűz pusztított, mely igen sok embernek emésztette fel minden vagyonát. A rémes pusztításról tudósításunk a következő:

Tegnap éjjel mikor Berettyóujfalu lakossága csaknem kivétel nélkül pihenni tért, Rothbart Nándor fűszer- és vegyeskereskedése mellett lévő kézraktár tetején egyszerre lángnyelvek jelentek meg s borzalmas gyorsasággal kerítették hatalmukba a raktár tetejét. A lángok vörös fénye bevilágította a közeli helyeket s így lettek figyelmesek rá a szomszédos Korona kávéház vendégei. Ejjel 12 óra volt mikor az egyik vendég kiáltotta a vészes szót:

— Tűz van a szomszédban!

Egyszerre felugráltak az emberek s felhármultak a közeli házak lakóit. A tűz már akkor a kézi raktárnak padlását teljesen elhamvasztotta. Az uralkodó nagy szél a lángokat átvitte a Korona-kávéházra s itt oly erősen szitotta, hogy mentésről szó sem lehetett. Pár pillanat műve volt s a kávéház tetőzete egy mbolygó lángoszlop volt.

A kávéházról átcsapott a láng Rothbart Mór pálinka üzletére. Lehetetlenség volt a tüzet lokalizálni, a szél folyton erősödött s a lángokat tovább vitte. A tűz a Rothbart Nándor kereskedésébe is belekapott, itt a kereskedő magánlakását is elhamvasztotta.

A lakosság rémülten álta körül a tüzet, mely mindég tovább terjedt anélkül, hogy utját lehetett volna szegni. Az égő épületekről átcaptak a lángok a szomszédos Gottfried-féle házra. Itt egy lakást, üzletet hamvasztott el.

A tűz tovább terjedt. A szomszédos Reményi Ferenc gépraktára és lakása csakhamar lángban állott. A lakosság már ekkor rendkívül izgatott volt. A tűz mint egy vörös rém ott táncolt előttük folyton nagyobb és nagyobb területen s elpusztulással fenyegette a község legszebb utcáját.

válasz még inkább buzgóságra serkentette, és vesztére egyeneslelkűséggel járt el a hanyag és képesség nélküliek ellen, de rövidesen azon vette észre magát, hogy feljebbvalói, kik addig jó akaratuknak számos jólét adták, és megelégedésüket ismételtelen kifejezték, alaposan megváltoztak. Ezen változott magatartás, mely magasabb helyről vett intés folytán állott be, ha nem is szép, de érthető volt, hisz az ő létük is csak a hivatalnokok vagy a belügyminiszter önkényétől függött.

Kezdődött az apróbb kellemetlenkedések hosszú sorozata, a minő csakis az egyenruha viselői előtt ismeretes.

Ezredese számtalan aprólékos kifogás után kijelentette:

— Kapitány ur, ön alantaisai részéről nem örvend általános ragaszkodásnak, ami nem csoda, mert oly tiszték, akik eddig évekig zavartalanul és megelégedésre szolgáltak, most kapitány ur által mint nem megfelelőek ecseteltetnek; ezeket az ön kicsinyeskedése lkedvetleníti. A miniszter ur igen rossz néven veszi, hogy kapitány ur a legjobb tisztékkel sincs megelégedve. Különben én meg észrevettem, hogy a kerületéhez tartozó legénységénél a fegyelem meglazult, a szolgálat renyhén megy és kapitány urnál az initiativa hiányozni kezd. Ezen hátrányos változást felemlitem, talán levonja belőle a következményeket.

— Ezredes ur, legyen szabad menésémmel felhozni, hogy épen feljebbvalóim fosztottak meg annak lehetőségétől, hogy initiatívát gyakoroljak, nem-e kifogásolták minden intézkedésemet, amelyek pedig előbb jók voltak s amelyeket előbb dicsérték? Nem fosztottak e meg minden önállóságtól apró gyámkodásaik által? Most pedig, mivel rosszul vagyok, engedelmet kérek a távozásra.

— Azt már egy idő óta észre vettem, hogy kapitány ur kezd szolgálatképtelen lenni; kötelességem parancsolja, hogy a további intézkedést e miatt megtegyem.

Az ezredes ezen rapport után, mint aki jól végezte dolgát, sietett Fouché belügyminiszterhez és édes mosollyal, e mellett büszkén, mint egy hadvezér nyert csata után, katonásan »alázatosan« jelentette neki, hogy sikerült Beauclair kapitányt szolgálatképtelennek találni, mi által hivatalból nyugdíjazható.

— Köszönöm, kedves barátom, fejezte ki leereszkedőleg elismerését a miniszter, akiről ügyvéd korában viselt dolgai miatt nem épen mint Cátórról beszélt a közvélemény, hogy intenciómnak megfelelőleg nyugdíjaztad ezt az embert. Bosszantott szörnyen az ő igazságszeretete, amelylyel az én intézkedéseimet kritizálta. Hát nem praepotencia az tőle, hogy az én embereimet el merészei ítélni? Hát majd ő fogja meghatározni, kit alkalmaznak szolgálatban? Egy közönséges polgári családból származó ember akar itt reformálni? Csak menjen minél előbb.

Es Beauclair kapitányt rövidesen nyugdíjazták, bár testileg-szellemileg egészséges volt. Nyugdíjaztatásának okát nem merék vele közölni.

A nyugdíj persze kevés volt a megélhetésre, családja a legnagyobb nélkülözéseknek volt kitéve rövid idő múlva, Beauclair maga pedig, miután hiába igyekezett valami állást szerezni, — tértlenségre kárhóztatva kezdett azon utra térni, ahová a jogtalanul, igazságtalanul mellőzöttek és a nyomorral küzdők nagy része tér: az idegrentó kétségbeesés útjára. Betegségek ütöttek tanyát családjában és orvosra, gyógyszerre nem telt!

(Folyt. köv.)

A Reményi-féle gépraktárból a tűz egy fatelepére lépett. Itt tetemes anyagot talált s itt kínálkozott a legjobb alkalom a lokalizálásra. A lakosság a tűzoltósággal itt minden erejét megfeszítette, hogy a tűz tovább terjedését megakadályozza, A nagy szél nem hagyott alább.

A tűztől egy kilométernyi területen valószínűsítjük a záporok öntötték el a házak tetejét. A lakosok itt vizes ponyvával, vízzel mentették meg házaikat.

A Farkas-féle faterpénél összegyűlt néptömeg reggel 4 órakor a tűz tovább terjedésének útját elvágta s tulajdonképpen csak ekkor foghatott hozzá a tűz teljes oltásához. Reggel 9 órakor még mindig lehetett látni felcsapó lángnyelveket az épületek közül.

A tűz teljes eloltása után megközelítőleg meglehetően állapítani a kár nagyságát, mely 150000 koronát meghalad. Az épületek a bennük lévő tárgyakkal együtt megsemmisültek. A károsultak csaknem puszta életüket tudták megmenteni, az összes ingóságok megégették.

A tűz keletkezésének oka még mindig nincs megállapítva, a hatóság nyomoz, hogy esetleg nem-e gyújtogatás torog fenn.

UJDONSÁGOK.

Népszövetség.

Országszerte megindult már a Katholikus Népszövetség megalakítása, sőt megyénkben is több helyen megalakult ez az általános intézmény. Összehozza ez a szövetség a keresztény gondolkodás, a keresztény társadalmi rend katonáit egyetlen hatalmas, erős táborba, ahol az erősek támogatják a gyengéket, a sokaság erőit ad a keveseknek s a tagok ingyenes jogi tanácsokkal látatnak el minden peres és perenkívüli ügyekben. Ezzel szemben a csekély 1 korona évi tagsági díj oly alacsonyra van szabva, hogy ezt az összeget a legszegényebb is megfizetheti.

Lapunknál már többen jelentkeztek a Népszövetség tagjaiként. Kérjük olvasóinkat, sziveskedjenek a szétküldött taggyűjtő lapokat felhasználni ismerőseik körében úgy a vagyonos, mint a szegényebb néposztályban tagokat gyűjteni s az iverket hozzánk beküldeni, hogy a Népszövetség nálunk is mielőbb megalakuljon s megkezdje áldásos működését.

* **Március Idusa Nagyváradon.** Tegnap délután a polgármesternél városunk társadalmának vezető emberei bizalmas értekezletet tartottak, amelynek a tárgya március 15-ikének a megünneplése volt. Az értekezleten elhatározták, hogy pártkülömbőség nélkül fogják megünnepelni Magyarország ujjaszületése napjának az évfordulóját. Az ünneplés módjait — mint értesültünk — a következőkben állapították meg. Este a Pannónia éttermében társaslakoma lesz, amelyen *Rimler* Károly polgármester fogja méltatni a nap jelentőségét, utána dr. *Stokker* József ünnepi beszédet mond, ezenkívül beszédet fog még tartani egy még ezideig meg nem állapított egyén.

* **A szentjóbói jegyzőválasztás.** A múlt évben megtartott jegyzőválasztás alkalmával Szentjóbbon *Ilegedüs* István lett megválasztva jegyzőül. A választás ellen Gentz János segédjegyző felbbezést adott be, melyet a megyei törvényhatóság elutasított s így az ügy

a közigazgatási bíróság elé került. A közigazgatási bíróság nem látta beigazoltnak a felhozott okokat, melyek a választás megsemmisítését célozták, ezért a megye határozata tegnap érkezett le a megyére.

* **A Szacs-vay-szobor költségei.** A Szacs-vay-szobor alapozási munkálatának a költségei 3795 korona és 15 fillért tesznek ki. Ebből az összegből a városi pénztárt 3019 korona és 15 fillér terheli. Mikor a szobor elkészült, a városi pénztárban nem volt pénz s ezért a közgyűlés elhatározta, hogy a költségek fedezésére a költségvetésbe évenként 1000 koronát vesz föl. Ragány János főszámvevő most azt jelenti a tanácsnak, hogy a Madarász és Flanta cégnek a pénz nem tudja kiutalni és azért azt indítványozta a tanácsnak, hogy járuljon hozzá, hogy az összeget a törzsvagyonyból utalhassa ki, míg a költségek más alaptól meg nem térülnek.

* **A nagybooskói templom.** Felsőmagyarország egyik községében egy csodálatos templom vonja magára a közönség figyelmét. Nagybooskó községben évekkel ezelőtt egy ottani gazdálkodó magtárát eladta ez államnak. A magtárától azért igyekezett szabadulni tulajdonosa, mert dacára annak, hogy az épületen több villámhárító is volt, a villám minden évben beleütött és a tetejét mindég elégette. Az állam magánlakásokká alakította az épületet, azonban nem mert beleköltözni senki. A félelem nem volt hiába való, mert az épületre tényleg lesújtott a villám. A magántárból ezután református templomot csináltak. A villámhárítók számát megkészszerítették és ennek dacára is a villám a templomba is besújtott. Minden évben leégeti a villám a templom tetejét. Most az ottani reformátusok ismét új tetőt készítenek a templomra, mert a villám megint lerombolta. Erre a célra adományokat gyűjtenek.

* **Tasnádon a kath. népszövetség.** Görgényi Jenő érdekes-plebános vezetése mellett megalakult. Eddig több mint 200 tag iratkozott be a szövetségbe. Március 8-án a község háza nagytermében volt a népes közgyűlés, melyen a budapesti központ kiküldöttje Nemesóti Szabó Bertalan ügyvéd tartott lelkes szép beszédet az egybegyűltekhez. A gyűlésen megjelentek a kath. hívek Csányból és T.-Szántórtól is.

* **Fegyelmi ügyek a városházán.** Nagyvárad város fegyelmi választmánya tegnap ülést tartott, melyen jelenvoltak *Glacz* Antal főispán elnökle alatt Rádl Ödön, Varró Domokos, Papp Miklós, Istvánffy István, Dajka Endre. A választmány több fegyelmi ügyet tétlenül befejezett.

* **Uj postaügynökség.** Nyárlón (Bihar vármegyében) 1908. évi március hó 11-én postai ügynökség lép életbe, mely bárhova szóló levél, postai küldemények, továbbá csak a belsőidre, Ausztriába, a megszállott tartományokba és Németországba szóló, 1000 korona értéket meg nem haladó pénz- és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány nemkülönböztetve postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva. A postaügynökség kézbesítési köre Almamező, Harangmező, Nyárló és Somogyuzsopa községre terjed ki. A postaügynökség leszámolás, ellenőrzés és felügyelet tekintetében a félifürdői posta- és távirda hivatalhoz tartozik és összeköttetését a Nyárló községből a nyárlói vasuti megállóhelyre és vissza naponként kétszer közlekedő gyalogkúldőncójárat s. a 1659 és 76660 sz. vonatok útján Félifürdővel és a Nagyvárad és Vaskóh között mindkét irányban közlekedő 120. sz. kalauzpostákkal fogja kapni.

* **A tasnádi kath. ifjusági egyesület.** védnökének Görgényi Jenő plebánosnak veze-

tése mellett e héten a község háza dísztermében, a budapesti Uránia-egylettől kölcsönzött eszközökkel vetített képekkel tudományos előadásokat tart. Eddig előadottak: A honfoglalás, A tatárjárás s a Közép-európai városok ismeretése a közönség élénk érdeklődése mellett. E helyen említi meg, hogy az egyesület farsangi cotillionsos táncmulatsága az egyesület könyvtára javára 172 korona tiszta hasznot hajtott.

* **Március 15-ike Berettyó-Ujfaluban.** A szabadság bajnalának az évfordulóját Berettyó-Ujfaluban az idén is nagy lelkesedéssel és fényvel ünneplik meg. Déléltől 8 órakor a református, 10 órakor a róm. katolikus templomban ünnepi istentisztelet lesz, délután pedig a Kossuth-téren a dalárda alkalmi énekszámokat ad elő. Az ünnepélyt Pocsár István főbíró nyitja meg, ezután Soós István ref. segédlelkész tart ünnepi beszédet, Kiss János és Kerekes Ferenc pedig alkalmi szavakat adnak elő. Este a még élő »vén oroszánok« a 48—49-iki nagy napok veteránjainak a megvendégelésével társaslakoma lesz a városháza nagytermében, amelyen Berettyó-Ujfalu intelligenciája is teljes számban részt vesz.

* **R. Kovács Laura irodalmi előadása.** A magyar előadó és szavalóművészetnek a már idejekorán letűnt Tordai Grait Erzsébet kivül ma egyetlen és kiváló képviselője Kovács Laura, akit országos hírnév előz meg nálunk. A művésznő folyó hó 21-én a város székházának közgyűlési termében a tüdővész ellen védekező nagyváradai és biharmegyei egyesület javára irodalmi estélyt rendez nagyon válogatott és magas színvonalon álló műsorral. A napokban küldik szét az estélyre szóló meghívókat, mely a részletes műsort is közli. A nem mindennapi élvezet, valamint a nemes cél iránti jóindulat bizonyára vinni fogja a közönséget az estére s reméljük és kívánjuk, hogy szavaló művészetünknek egy szép és benső sikerét jegyezhessek fel március 21-én. A siker érdekében *Glacz* főispán elnök és Des Echerolles Kruspér Sándorné bárónő buzgólkodnak.

* **Az építő iparosok gyűlése.** A nagyváradai építő iparosok szövetségének végrehajtó bizottsága ma délután 5 órakor ülést tart, melyre a tagokat teljes számban való pontos megjelenésre ez uton is meghívja *Rendes* Vilmos elnök.

* **Halálozás.** *Fuhos* Ferenc furtai nyugalmazott jegyző, a biharmegyei jegyzők egyesülete alapítóját, sok éven át elnökét és tiszteletbeli elnökét, a magyarországi községi jegyzők egyesületének egyik alapítóját és tiszteletbeli elnökét ma temették óriási részvét mellett. Az elhunyt 40 évig volt furtai jegyző, előbb már 10 évet töltve e pályán, A jovialis, kedves és művelt modoru 83 éves öreg urat megyénkben általánosan ismerték. Istenben boldogult néh. Huzby és Szakszó prépostok is barátságukkal tüntették volt ki. Holttestét, utolsó kívánsága szerint, Furtára szállították nyugvó neje hamvai mellé.

* **Sorozás Magyarorséken.** A magyarországi járásban tegnap tartották meg a sorozást. Előállott összesen 622 hadköteles, kik közül 160 vált be. A sorozás eredménye igen gyöngye. A járásnak öt községéből mindössze két legény vált be katonának. Ez oly nagy ritkaság, hogy a maga nemében ez ideig páratlan.

* **Egy kegyetlen anya rémtette.** A maga nemében páratlan cselekedetet követett el Barakony községben egy leány. Az elvetemedett lelketlen anya minden ruha nélkül akert tövében lévő szénaboglyába dugta gyermekét. A kis gyermek sorsáról ezután pár napról még nincs tudomása a hatóságoknak. Tundniillik nem lehe-

megállapítani azt, hogy a gyermekét az anyja ölte meg előbb, vagy a kutyák tépték szét. A falubeliek ugyanis úgy jöttek az eset tudomására, hogy a kutyák gyermek testrészeket hurcoltak a faluban. Kutatás után a szénahurcoltak tövében egy rettenetes módon megfoglytított gyermeki hullát találtak. A hulla annyira össze van a kutyaharapásoktól tépve, hogy szinte felismerhetetlen és ez teszi lehetlenné annak megállapítását is, hogy az anya tényleg megölte-e a gyermeket. A hatóság azonnal megindította a nyomozást és ennek során Vesze Mária, az elvetemült tettest csakhamar fel is találta. A község, melyben futótűzként terjedt el a rettenetes hír, fellázadt az anya ellen és meg akarta lincselni. A csendőrség vette oltalmába az asszonyt és hogy bántódása ne legyen, tegnap a nagyvárad rabkórházba hozta be. Az ügyészség megindította a vádat Vesze Mária ellen.

* **Baptista cselédhelyező intézet Nagyváradon.** Érdekes beadványt terjesztett át a tegnapi nap folyamán a főkapitányi hivatal a városi tanácshoz. A beadvány bemutatója, Petri József azt kérelmezi, hogy engedjék meg neki egy baptista cselédhelyező intézet felállítását, amelynek az volna a célja, hogy a cselédeányokat olyan családoknál helyezze el, ahol jó erkölcsüket és becsületüket semmi veszély sem fenyegeti. A főkapitány a tanácshoz intézett átiratában oly föltétellel javasolja az engedély megadását, ha a létesítendő cselédhelyező intézet munkája és közbenjárása díjtalan lesz.

* **Az Edison színház új műsora.** A főutcai korzó máris nagy népszerűségnek örvendő színházában, az Edison mozgófénykép színházban tegnap mutatták be az új műsort, amely minden egyes számával külön szenzációt okozott. Az előkelő közönség, mely az Edison törzspublikuma, azt nagy elismeréssel honorálja az Edison színház vezetőségének törekvését, hogy állandóan friss és érdekfeszítő ujdonságokkal szolgáljon. Legközelebb nevezetes szenzációkkal lepi meg Edison a közönséget, amelyek minél nagyobb kényelme kedvéért a napokban újjáalakítják a nézőtér.

* **Tíz éves szélhámósok.** A nagyvárad gyermekmenhelynek jelenleg két olyan vásott gyerekkel van dolga, amilyenhez hasonló alig akad egyhamar. A két jeles gyermekről adjuk a következőket. A múlt hó elején Budapestről két gyermek indult utnak Kolozsvár felé. Nem lévén elegendő pénzük, a legközelebbi állomásig váltottak jegyet a Kolozsvár felé induló gyorsvonatra. Itt ahelyett, hogy kiszállottak volna, elbujtak a vonat egyik fülkéjébe és így tették meg az utat Kolozsvárig. Kolozsvár nem felelt meg az ő céljaiknak ezért ismét utnak indulnak visszafelé. Most azonban, mivel semmi pénzük sem volt a gyorsvonat egy kocsijának tetejére másztak fel és így tették meg az utat Mezőkeresztesig. Itt a vonat nem szokott megállni, azonban Szeverényi állomásfőnök észrevevén a két gyermeket a vonaton megállította a vonatot s a csendőrséget értesítette. A mezőkeresztesi csendőrök a két fiút letartóztatták és kihallgatták. Kihallgatásuk alatt az egyik fiú Nagy Józsefnek, a másik Szabó Károlynak mondta magát. Tartózkodási helyül Budapestet vallották le. A csendőrség sürgönyözött Budapestre, innen azonban az a válasz érkezett, hogy a Szabó és Nagy által bevallott címek teljesen ismeretlenek. A sürgöny után a két szélhámós másik helyet mondott be. Ide is sürgönyöztek, azonban itt sem ismerték. Ezenkívül még több helyre is sürgönyözött a csendőrség, azonban minden helyről tagadó választ kaptak. Végre a két gyermek bevallotta, hogy őket nem Nagynak, sem Szabónak hívják, hanem az egyiket Weisz Józsefnek, a másikat Weisz Ferencnek. A főszolgabíró a két szélhámóst züllésnek indult gyer-

mekeké nyilvánította s a gyermekmenhelybe utalta. A menhelyben kiderült aztán, hogy a két gyerek nem más, mint a Nagyváradon általánosan ismert Nyárádi gyermek tolvajbanda vezetői, kik ellen a bíróság marasztaló ítéletet is hozott lopás miatt.

* **Elveszett** vasárnap d. e. a Szigligeti-utcától a városházáig egy arany karperec. A becsületes megtaláló kéretik, sziveskedjék illő jutalmazás ellenében azt Szigligeti-utca 8. sz. a. átadni.

* **MOLNAR H. B.** mer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

TÁVIRATOK.

Az osztrák delegáció ülése.

Bécs márc. 10. Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága ma dr Herold elnöklésével ülést tartott, amelyen Stürgh gróf delegátus előterjesztette a magyar delegációnak a Latour-Schraffi-féle javaslatra vonatkozó nunciuma tekintetében kimondandó határozati javaslatát. Azután Aehrenthal hangsúlyozta, hogy a közös kormány legutóbb csupán annyit jelentett ki, hogy az új delegacionális ülést május végére tervezi, s küzdeni is fog e terminus betartásáért. Még Schönauich ismétli meg a hadügyi albizottság legutóbbi ülésén tett kijelentéseit.

Schraffi delegátust azonban a miniszterek ismételt kijelentései nem elégitik ki s javaslatára félbeszakítják az ülést.

Szünet után Aehrenthal ezt a kijelentést tette: A közöskormány, mint eddig, úgy ezentul is kívánja, hogy a delegációk május végével üljenek össze, és ragaszkodni fog ahhoz, hogy a tisztí fizetések és illetmények emelésére szükséges költségvetési tétel májusban a delegáció elé terjesztendő költségelirányzatba felvéttessék. Ragaszkodik ahhoz, hogy a fizetésemelés 1908. évre visszahatólag történjék.

Stürgh határozati javaslatát egyhangulag elfogadják Schraffi visszavonja kisebbségi indítványát.

Minisztertanács.

Budapest, márc. 10. Ma délelőtt 11 órakor a képviselőház miniszterelnöki szobájában a kabinet tagjai minisztertanácsot tartottak a delegáció ülészakának bezárása tárgyában. Hogy a magyar delegáció mikor tartja meg záró ülését; azt nem állapíthatták meg véglegesen, mert annak megállapítása az osztrák delegáció csütörtöki ülésén történendőtől függ.

A disszidensek pártalakítása.

Budapest, márc. 11. A disszidens képviselők ma délután 4 órakor a Bristol szállóban alakuló gyűlést tartottak és függetlenségi és 48-as balpárt néven külön párttá alakultak. Az új párt elnöke Szappanos Mihály, ügyvezető alelnöke pedig Csépany Géza és Babocsay Sándor lettek.

Feministák küldöttsége a Házban.

Budapest, március 10. Ma a feministáknak egy küldöttsége járt a Házban azzal a ké-

réssel, hogy az általános választói jogot a nőkre is terjesztsék ki. *Fusth* Gyula házelnök jóindulatot ígért a küldöttségnek, de *Andrássy* belügyminiszter kerekén kijelentette, hogy a választói reform megállapításánál nem fogja tekintetbe venni a feministák kívánságait.

Ítélet a csernovai bűnpörben.

Budapest, március 10. Rózsahegy-ről táviratozzák: A csernovai zendülők bűnpörében ma délután hirdette ki az ítéletet az itteni törvényszék. A bíróság az 53 vádlot közül 9-et felmentett. A többiek bűnösségét megállapította. A főcinkosokat: Jávoska Jánost 2 évi és Hlinka Annát, Hlinka plébános nővérét 3 évi tegyházra, a többi elítélt vádlottakkal pedig 1—2 évi börtönre ítélte. Az ügyészség hét vádlott büntetésének súlyosbítása végett, a védők pedig a vádlottak elítélése miatt felebbeztek.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: A császár katonái.
Csütörtök: Vig özvegy.
Péntek: Rip-Rip
Szombat: Eleven ördög.
Vasárnap: d. u. II. Rákóczi Ferenc fogása, este Rab Mátyás.

A császár katonái. Földes Imre frenetikus sikerű katonadrámája ma este újra gyönyörködteti a nagyvárad publikumot. »A császár katonái« pazar díszleteivel, hatalmas, szívetrázó drámai jeleneteivel valóságos izgalomba ejtette a város közönségét. Sűrűn fognak a jegyek minden előadásra s ha az óriási érdeklődés nem csappan, a direktciónak még többször kell módot nyújtani a darab előadására. Tóth Elek, Fehér Gyula, Beregi, Körmenyi, Hevessy, Palásthy, Szarvasi, Hajnal stb. sikerült alakításokkal remekbe játszanak ezeken az estéken. Aki a mai katonaellet szomorú mélységeibe, géprendszerébe akar bepillantani, igaz, hű képet a kaszárnyák titkainak sötét eseményeiről, csak ennek a modern társadalmi drámának megismerése után nyerhet.

IRODALOM.

Szigligeti ünnepély. A Szigligeti-Társaság a folyó hó 8-ára tervezett és közbejött akadályok miatt elhalasztott Szigligeti ünnepélyét e hó 22-én tartja meg. Az ünnepély műsorát a jövő hét folyamán fogja közölni az elnökség.

Z E N E.

A cseh kvartett hangversenye.

A világhírű cseh vonósnégyes társaság, mely minden évben bejárja a világ nagyobb városait, utba ejtette Nagyváradot is, hol a kamarazenei társaság mai utolsó hangversenyén fog fellépni, az egész műsort lefoglalva a maga számára. Az előadandó számokat úgy válogatták össze, hogy a lehető legnagyobb zenei élvezetre van kilátásunk. Smetana, a leghíresebb modern cseh zeneszerző »Életemből« című da-

rabja lesz az első szám, melyet Haydn 79. négyese követ. Harmadik szám Beethoven 59. opusa lesz. A hangverseny pontban 8 órakor kezdődik. A bérlet-jegyek érvényesek, jegyek egész nap Vidor Manónak s este a pénztárnál kaphatók.

MULATSÁG.

A belényesi kaszinó kabaret-estélye.

Hushagyó kedden minden tekintetben jól sikerült kabaret-estélyt rendezett a belényesi kaszinó. Az estélyen közreműködtek:

Nerpsz Ilonka, Fényes Blanka, Illés Irénke, Vargha Juliska, Szučevich Iduska, Bátor Margit Gyubék Irma, Trošchau Ella, Ritter Ernő, ifj. Szučevich Sándor, Fényes Pál, ifj. Zih Károly, ifj. Buder József, Boer Andor, Bereghi Andor, ifj. Illés Bertalan.

A szép számmal megjelent hölgyek közül sikerült feljegyezni a következőket:

Özv. Ignát Helenné, Fényes Ákosné, dr. Buder Ferencné, özv. Fassie Tódorné, özv. Hummer Ottóné, Poyvár Gézáné, Poyvár Jánosné, Poyvár Jenőné, Géczy Dezsőné, Zsurkó Tivadarné Szučevich Sándorné, Erdélyi Lászlóné dr. Marosán Györgyné, Vargha Károlyné, Lejpnik Mártonné, dr. Nyes Károlyné, Botyán Pálné, Balku Lajosné, Bátor Zoltánné, Lukács Lajosné, Karakas Bertalanné, Mészlyeni Lajosné.

Leányok: Ditter Ida és Regina, Baranyai Gizella, Máday Blanka, Szučevich Milka, Illés Ilonka, Horváth Irén, Gera Ilonka, Fráter Margitka és Gizike, Nyes Bibike, Szigetközi Margit, Báthory Jolán, T. Thuri Katinka.

A rendezés és a jó siker Erdy István érdeme.

Igazságszolgáltatás.

Az esküdtszék munkarendje.

A nagyvárad kir. törvényszék esküdtbíró-sága ebben a hónapban a következő ügyeket fogja tárgyalni:

Március 16-19. Arim L. András nyomtatvány utján osztály leni izgatás.

Március 20. Ferenczi József nyomtatvány után elkövetett rágalmozás.

Március 21. Hoványi Kornél nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás.

Március 23. Ferenczi József négy rendbeli egyesített ügy tárgyalása.

Március 24. Dél előtt 9 órakor Ferenczi József nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás.

Március 24. Dél után 3 órakor Ferenczi József nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás.

Március 26. Horvát Gusztáv,

Március 27-28. Adler Antal Sándor nyomtatvány utján elkövetett becsületsértés.

A Hevesi-ügy epilógusa. A szomorú nevezetességű Hevesi-ügy utolsó fővonása ma játszódott le. — Az egyik szereplő már rég a holtak csöndes birodalmában pihen, a másik kettő fölött a földi igazságszolgáltatás ítéletének a kihirdetése ma történt. A Curia helyben hagyta az alsóbbfokú bíróság ítéletét.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Nagymama. A kérdéses darab címszerzőjénél nálunk tudomásunk szerint Károlyi Leona fogja játszani.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Ita:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(17)

— En a »bonyodalmi intézet« laquai de place-ja vagyok; — viszonzá Sempály nevetve. — Egyedüli komoly foglalkozáson abból áll, hogy minden árutársó osztráknak bemutatom Rómát.

As est igen vidáman folyt le. A báróné ugyan feltalalt még néhány ostobaságot, de Sempály a legilletelmesebb komolysággal hallgatta. Egyáltalán példásan viselte magát az este. A báróné el volt ragadtatva »szerénysége« által — de Sterzlre nem hatott. Érezte, hogy ez egészen felületes s csak egy újabb aristokrata fogás.

Azonban kedvenc kis testvérkéjének megérkezése csodálatosan jó hangulatba hozta. Nehányat velős mondataiból az egyházbellek ellen ugyan ma is neki eresztett és egy kicsit megszapulta a római társaságot is; de Zinka mindannyiszor valami bájos bohósággal közbevágott és hosszan nélkülözött kedves csevegése mellett, minden egyébről megfeledkezett.

Végre felszólította, énekeljen valami morva népdalt. A leánya a szállodabeli pianóhoz ült és maga kísérte énekét. Édes, gyenge s kissé fátyolozott hangja bizonyos legendaszerű mysticizmussal, előadása a szláv nemzetiségnek sajátos, szomorú ábrándosságával bírt.

Sterzl, ki minden opera-előadás alatt ásitott, fejét kezére hajtva, e'ragadtatással hallgatta az igézetes dallamot.

Sempályban is, ki magyar neve dacára született morva volt, Zinka egyszerű dalai, a nagyvilági zajban elenyészett ifjúkori érzések tiszta, friss viszhangját ébreszték fel.

Midőn az utolsó hang elhalt, Sempály egyszerű bensőséggel köszönte meg az élvezetet.

Zinka az áprilisi időjáráshoz hasonló természettel volt megáldva. Miután dalával könyeket csalt volna hallgatónak szemébe s önmaga is nedves fátyolon át mosolygott, egyszerre eszébe jutott átcsapni egy Lecocq-féle vig couplet-ba, mit Nizzában Judic asszonytól hallott.

Zinkának e couplet szövege, mit nagy ön-elégültséggel adott elő, nyilván heber volt, mit minden józan ember rögtön észrevett. De a báróné magánkívül volt.

— Zinka! — kiáltá a legnagyobb indulatossággal, — nem értelek, hogy énekelhetsz ilyesmit s mit gondoljanak rólad az urak?

— Arra nézve nyugodt lehet, báróné — mondó a tábornok mosolyogva.

Zinka reszketett; kicsi, fehér arca vonaglott a felindulástól. Most azonban közbeszólt. Sterzl.

— Gyakran, valóban sok jó akarat kell hozzá, hogy kis nővéremet megértsük, — mondá Sempályhoz fordulva; aztán nagy nehézzel kezével gyöngéden megsimogató Zinka szöke fejét és biztatólag megjegyzé: — Ne törődjél vele pillangó; de korodhoz képest valóban kissé tul-bohó vagy!

Mikor kevéssel ezután Sempály a tábornokkal elhagyta az Európa szállodát, első szava ez volt:

— Mondja csak, tábornok, hogyan lehetséges, hogy ez a kis leány, ostoba anyja mellett, oly anyagi ártatlanságu, oly . . . botticelli maradhatott?

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUŠKICS GYULA.

Eladó költő gép.

Egy csirke, kacsa, liba költő gép Tarm Economi Gyphers Ingrubator fotogén lámpa által fűtve, 100 tojásra helyszüke miatt eladó. Ara 60 forint. Cim a kiadóhivatalban.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő- és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerinti. Vas, réz és hajlított fa butorok rendelkezésre állnak nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

»Unicum Drill«

vetőgépek

és BÄCHER-féle

acél-ekék

nagyon olcsó áron és előnyös feltételek mellett kaphatók ANDRÉNYI KÁROLY és FIAI cégnél Nagyváradon.

GÖZFÜRDŐ. GYÓGY.

-- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a rheuma, csuzos, köszvényes bajok gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a RYTKÓ-féle szabadalmazott

gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheumát, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370. 4 fillérbe kerül. 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadtság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor

Jelenleg NAGYVÁRAD, Nagyteleky-utca.

Leszállítottuk
az árakat
minden egyes divatcikkben a
leltár előtt!

Ruhaszövetekben, selymekben, vászon
és asztalneműekben, szőnyeg és függő-
nyőkben nagy választék meglepő olcsó
árak mellett.

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannonia mellett

**Legjobbak
a
Moskovits
ezlők.
Kossuth-utca 5.**

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742.   Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára,
értékpapírra, betáblázás mellett ingat-
lanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától
számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása cél-
jából forgalomba hozta Selfmen-féle
takarékperselyeit, melyek már is
nagy népszerűségnek örvendenek. Ily per-
selyek 6 korona betét lefizetése ellenében
a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

**Elektrotechnikai
galvanizáló
és nikkelező
INTÉZET
Nagyváradon.**

Mély tisztelettel értesítjük a közönséget,
hogy országos hírnevű

kocsigyárunkat

a legmodernebb műszaki eszközökkel tel-
szerelt **elektrotechnikai galvanizáló
és nikkelező intézettel** bővítettük ki,
amely Sztaroveszky-utca 29. számú tele-
pünkön megnyitott és a t. közönség rendel-
kezésére áll. Az intézet vezetésére szeren-
csénk volt megnyerni egy szakkörökben
kiválóan elismert tekintélyt:

JENNY ALBERT

urat. Intézetünkben **kardok, tisztí fém-
felszerelések**, mindennemű műtárgyak,
csillárok, ezüstneműek, asztal- és szoba-
diszkek, gyertyatartók, stb. lényes és matt

nikkelezését

sárga és vörös rezelését, ezüstözését és
javítását kívánat szerint elvállaljuk. Ezen
kívül készítünk és javítunk

**orvosi és fizikai
műszereket.**

továbbá elvállaljuk **elektromotorok sze-
relését és javítását** több évi jótállással.
Kiváló tisztelettel

VADÁSZ és GRÓSZ

Sztaroveszky-utca 29.

(Saját ház). Gyártelep Telefon 785—446

**MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI
SZÉNSAV-MŰVEK**

ujjonnan berendezve   kartelen kívül szállítanak azonnal bármely meny-
nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szoda-
vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra
össze nem tévesztendő mesterségesen előállított,
Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek
egész és félliteres üvegekben.
Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
Elsőrendű asztali víz!
Felvilágosítással készségesen szolgál.   248 1—200
**Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásvány-
vizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.**
Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.
Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Reisinger József okl. mérnök építőmesteri irodája Rákóczi-ut 10. sz. (Stern-palota.)

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

Nagyvárad városában egyenes adót nem fizető utadó köteleseknek 1908. évre összeírása és természetben leszolgálandó írás és kézi nap-számok kivétele összeállítván, azok a 219. 13037—900. kgy. sz. szabályrendelet 5. §-ához képest folyó évi március 10—25-ik napjái a városi adóhivatalnál és pedig az I-ső kerületre nézve a 21. sz., a II-ik kerületre nézve a 15. sz., a III-ik kerületre nézve a 26. sz. szobában 15 napi közzemlére kitétetnek, oly figyelmeztetés mellett, hogy azokat az érdekeltek a hivatalos órák alatt megtekinthetik és hogy az összeírás ellen nem taláni felelősség a kitézet határidőn belül a polgármesterhez, ennek határozata ellen pedig a városi közigazgatási bizottsághoz, mely az ügyben végérvényesen dönt, nyújtandó be.

Nagyvárad, 1908. március 8-án.

Lukács,
adóügyi tanácsos.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek**, fényképezési lámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól** kaphatók.

villamos világítási

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

SEBŐ IMRE

könyv-, zenemű-, papir-
írószerekkereskedő ajánlja
dusan felszerelt raktárát a
magyar német francia és angol iro-
dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

papir s írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.